

تاثیر عضویت در شبکه های مجازی بر اشتیاق تحصیلی دانش آموزان

راحله بغدادی (نویسنده مسئول)^۱، طاهره مرادی^۲

علوم و تحقیقات، قزوین raheleh.1355.88@gmail.com

علوم و تحقیقات، یزد tmoradi123@yahoo.com

چکیده

پژوهش پیش رو با هدف بررسی تاثیر عضویت در شبکه های مجازی بر اشتیاق تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم شهرستان شهریار در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ انجام شد. پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از نظر روش تحقیق توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه پژوهش شامل کلیه دانش آموزان متوسطه دوم شهرستان شهریار و نمونه ۳۰۰ نفری از دانش آموزان که با روش نمونه گیری خوشه ای انتخاب شدند. به این منظور از میان مدارس متوسطه دوم شهرستان ابتدا به صورت خوشه ای از مناطق مختلف ۱۲ مدرسه انتخاب شدند و از هر مدرسه با توجه به جمعیت چند کلاس انتخاب شدند. جهت جمع آوری داده های مورد نیاز از پرسشنامه استفاده شد. برای سنجش اشتیاق تحصیلی پرسشنامه اشتیاق تحصیلی شافلی و همکاران (۲۰۰۱) و همین طور برای سنجش تاثیر عضویت در شبکه های مجازی از مقیاس (کمی و کیفی) بررسی اثرات عضویت در شبکه های اجتماعی استفاده شد. با توجه به اینکه اجرای پژوهش در زمان آموزش غیر حضوری بود پرسشنامه ها به صورت گوگل فرم در اختیار دانش آموزان قرار گرفت داده های جمع آوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS و با روش آماری توصیفی و استنباطی (همبستگی رگرسیون) تجزیه و تحلیل شد. نتایج به دست آمده در این پژوهش نشان می دهد بین تاثیر عضویت در شبکه های مجازی با اشتیاق تحصیلی در سطح ۰/۰۱ با مقدار همبستگی ۰/۱۴ (-) (F=۰/۱۴) رابطه منفی و معناداری وجود دارد. در نتیجه هر چه عضویت در شبکه های اجتماعی در بین دانش آموزان افزایش یابد اشتیاق تحصیلی آنها کمتر می شود.

واژه های کلیدی

عضویت، شبکه های مجازی، اشتیاق تحصیلی

۱. متن مقاله

یکی از مفاهیم جدید در حوزه آموزش و یادگیری، اشتیاق یادگیری است. اشتیاق یادگیری به تمایل فراگیران به درگیر شدن در فرایند یادگیری و به منظور کسب بهتر دانش و مهارت اشاره دارد [1]. و برای درک و تبیین افت و شکست تحصیلی فراگیران مطرح شده و به عنوان پایه و اساس تلاش های اصلاح گرایانه در حوزه آموزش مورد توجه قرار گرفته است. به طور کلی، اشتیاق یادگیری بر مفهوم خودآگاهی در مطالعه، طراحی عقاید فراشناختی و خودتنظیمی تاکید دارد [2]. سازه اشتیاق تحصیلی در مدرسه به رفتارهایی که به یادگیری و پیشرفت مربوط است اطلاق می شود، این مفهوم به کیفیت تلاشی اشاره دارد که دانش آموزان صرف فعالیت های هدفمند آموزشی می کنند تا به صورت مستقیم در دستیابی به نتایج مطلوب نقش داشته باشند [3]. اشتیاق تحصیلی دو معنی کلی دارد که یکی بر مشارکت فعال و تعهد عاطفی دانش آموزان بر یادگیری خودشان متمرکز است و دیگری بر تمایل فرد برای تبعیت و سازگاری با قوانین، موضوعات، فرایندها و ارزشهای سازمانی اشاره دارد [4]. اشتیاق تحصیلی چیزی بیش از یک وضعیت هیجانی گذرا و خاص می باشد و یک حالت پایایی سرایت کننده و هیجانی شناختی اشاره دارد که روی یک موضوع، واقعه یا رفتار متمرکز می شود [5]. سالما-آرو اشتیاق را یک حالت پایدار در ذهن تعریف می کنند که در برگیرنده سه بعد جذب، نیرومندی و وقف خود است [6]. جذب به معنای تمرکز و غرق شدن در فعالیت های پژوهشی است. در این حالت وقت برای یادگیرنده سریع می گذرد به طوری که فرد گذر زمان را تشخیص نمی دهد و به سختی می تواند از کار خود جدا شود [7 و 8]. یکی دیگر از ابعاد سه گانه اشتیاق تحصیلی، نیرومندی است که اشاره به انعطاف پذیری بالای ذهن در تحصیل، تمایل به سرمایه گذاری و تلاش در مدرسه دارد و یک رویکرد مثبت نسبت به مدرسه است [9]. همچنین نیرومندی، سطح بالایی از انرژی و ثبات روانی در حین انجام کار و تمایل به کاری نوآورانه و مقاومت در برابر دشواری ها است [10]. سومین بعد، وقف خود است که نوعی دلبستگی تحصیلی است که فرد درگیر فعالیت های تحصیلی می شود و نسبت به آن متعهد است. وقف، علاقه و شور و اشتیاق دانش آموزان را در بر می گیرد [10-8]. پژوهش در مورد اشتیاق تحصیلی از زمانی شروع شد که معلمان و مربیان نگران ترک تحصیل دانش آموزان، انگیزه ضعیف و عدم درگیری دانش آموزان در فعالیت های مدرسه بودند [11]. افزایش اشتیاق به مدرسه می تواند موفقیت تحصیلی بالاتر، بهزیستی و فرصت های شغلی بهتر را پیش بینی کند [12-8]. اشتیاق تحصیلی با استراتژی های موفقیت دانش آموزان در پیوند است؛ زیرا باعث افزایش خوش بینی تحصیلی می شود و همچون پیش بینی قوی از اشتیاق در فعالیت های مدرسه عمل می کند [7]. فقدان اشتیاق تحصیلی پیامدهای جدی مانند پیشرفت نکردن در مدرسه، تمایل به رفتارهای انحرافی و خطر ترک تحصیل را در پی دارد [13]. تاثیرات مثبت اشتیاق تحصیلی بر درگیر ساختن دانش آموزان در فعالیت های تحصیلی و افزایش میزان تلاش آن ها [7 و 14] و عوامل موثر بر آنها، ضرورت مطالعه آن را ایجاب می کند. از جمله عواملی که می تواند بر اشتیاق تحصیلی و عملکرد تحصیلی فراگیران تاثیرگذار باشد، فناوری و ارتباطات روزمره از طریق آن هاست [15]. شبکه های اجتماعی ابزار مهمی در ارتباطات بر خط شده اند. دانش آموزان هر روز ساعت ها، برای استفاده از شبکه های اجتماعی صرف می کنند [16]. امروزه شبکه های اجتماعی مجازی عضو جدایی ناپذیر جامعه بشری شده و به دلیل امکاناتی که در اختیار کاربرانشان قرار می دهند از محبوبیت بالایی برخوردارند و همه روزه مورد استفاده قرار می گیرند [17]. شبکه های اجتماعی مجازی در حال تبدیل شدن به مهمترین وسایل ارتباطی در دوران حاضر هستند. شبکه های اجتماعی امکان ارتباط بین افراد را بدون محدودیت مکانی فراهم آورده اند و فضای آزاد برای اشتراک گذاری اطلاعات، فایل ها، تصاویر و ویدئوها، ایجاد وبلاگ و ارسال پیام و مکالمات همزمان ایجاد نموده اند [18]. و نقش پرننگی در دنیای امروز دارند، به طوری که نمی توان آنها را نادیده گرفت. این شبکه به ابعاد مختلف زندگی فردی و اجتماعی افراد در سطح کشور و حتی بین الملل تاثیر گذارند، به همین دلیل در حال گسترش هستند و در آینده نقش مهم تری را در زندگی بازی خواهد کرد [19]. از سال ۲۰۰۵ میلادی تا کنون موضوع شبکه های اجتماعی مجازی، اصلی ترین مشغله کاربران اینترنت در دنیا و به تبع آن در ایران بوده است [20]. گزارش های مرکز آمار ایران نشان می دهد در سال ۱۳۹۹ بیش از ۶۵ درصد از افراد ۱۵ ساله و بیشتر حداقل در یک شبکه اجتماعی عضو بوده اند. این آمار از افزایش ۱۲ درصدی کاربران شبکه های اجتماعی نسبت به سال ۱۳۹۶ حکایت دارد. گسترش نفوذ گوشی های هوشمند طی سال های گذشته بالاخص تاثیر کرونا بر دورکاری و آموزش مجازی، در ثبت این آمار بی تاثیر نیست. میزان عضویت ایرانی ها در شبکه های اجتماعی از نرخ رشد ۲۲ درصدی برخوردار شده است. با افزایش علاقه ایرانی ها به شبکه های اجتماعی میزان عضویت ایرانی ها از ۵۳ درصد در اواسط دهه ۹۰ به ۶۵ درصد رسیده است. معنی این ارقام آن است که ۵۵ میلیون ایرانی حداقل در یکی از شبکه های اجتماعی عضو هستند؛ از میان افرادی که عضو شبکه های اجتماعی بوده اند، واتساپ با ۸۸٫۵ درصد و پس از آن

اینستاگرام با ۶۸ درصد بیشترین میزان عضویت را به خود اختصاص داده‌اند. این در حالی است که آمارها در سال ۹۶ نشان می‌دهد میزان عضویت در شبکه‌های اجتماعی واتساپ و اینستاگرام به ترتیب ۲۴ و ۴۳٫۱ درصد بوده است. استفاده از شبکه‌های مجازی علاوه بر فرصت‌های بسیاری که ایجاد می‌کند نظیر توانمندسازی یادگیرندگان [21-23] (الیسون، استنفیلد، لمپ، ۲۰۰۷؛ کریستوفیدز، مویز، دیسمارایس، ۲۰۰۹؛ راس، وانکینس، گروندواتر-اسمیت، ۲۰۰۹)، دسترسی به محتوای یادگیری [24] (تو، بلوچر، نترون، ۲۰۰۸)، یادگیری مادام‌العمر و مستقل شدن یادگیرنده [25] (ردریکر، ۲۰۰۹)؛ چالش‌هایی را نیز پیش رو دارد. از جمله این چالش‌ها می‌توان به ویژگی‌های نامناسب برخی از یادگیرندگان [26] (گرین و آزودو، ۲۰۰۷)، مسئله امنیت و حفظ حریم خصوصی [25] (ردریکر، ۲۰۰۹)، اعتماد به اینترنت [27] (یانگ، تانگ، ۲۰۰۷) اشاره کرد. علی‌آبادی، رجبیان ده زیره، در تاج (۱۳۹۶) [28] در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های مجاز و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی در دانش‌آموزان به این نتیجه رسید که بین میزان استفاده از شبکه‌های مجازی و باورهای انگیزشی و مولفه‌های باورهای انگیزشی (خودکارآمدی، جهت‌گیری هدف و ارزش‌گذاری درونی) رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. پژوهش‌ها رپر و هیبرگر (۲۰۰۸) نشان داده‌اند رابطه مثبتی بین استفاده از سایت‌های شبکه اجتماعی مجازی و درگیری تحصیلی دانشجویان وجود دارد [29]. رابرت میلر (۲۰۰۹) در تحقیقی با عنوان توسعه مهارت‌های سده ۲۱ از طریق استفاده دانش‌آموزان از شبکه‌های شخصی یادگیری انجام داد. داده‌های گردآوری شد و تجزیه و تحلیل داده‌ها تا حدی از انتقال نظریه ارتباط‌گرایی به سطح دبیرستان حمایت کرد. نتایج کلیدی حاکی از افزایش تعامل در یادگیری، توسعه یادگیری مشارکتی و مهارت‌های پژوهش و درک بیشتر از چگونگی استفاده از ابزارهای شبکه اجتماعی برای ارتباط عمومی موثر بود. استفاده از ابزارهای شبکه اجتماعی همراه با دانش‌آموزان دبیرستانی تجربه مثبتی بود که منجر به افزایش آگاهی این دانش‌آموزان از منافع ابزارهای شبکه اجتماعی به عنوان ابزار یادگیری شد. داده‌ها از ادامه کاربرد ابزارهای شبکه اجتماعی برای توسعه ارتباطات سده ۲۱، همکاری و مهارت‌های سواد دیجیتال حمایت کرد [30]. مازر، مورفی، سیموندز (۲۰۰۹) [31]، جیسون (۲۰۱۱) به اثبات رساندن که بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی، روابط معلم شاگردی و یادگیری اثربخش را تقویت می‌کند [32]. در مطالعه کولک و ساندرز (۲۰۰۸) [33]؛ پاسک، موری، هارگیتای (۲۰۰۹) [34]؛ او برایان (۲۰۱۱) [35] که ارتباطی بین استفاده از فیس‌بوک و عملکرد تحصیلی وجود نداشت. غریب نژاد (۲۰۱۵) پژوهشی با عنوان «تأثیر مدل سازی معلم بر کاربرد خودآگاهانه دانش‌آموزان از شبکه‌های مجازی اجتماعی برای یادگیری انگلیسی» انجام داد [36]. نتایج به دست آمده بیانگر این است که استفاده از شبکه‌های مجازی به طور چشمگیری بر تعامل و مشارکت دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد. نتیجه این بررسی حاکی از آن است که یاری رساندن به معلمان برای برنامه‌ریزی دقیق در استفاده دانش و یادگیری دانش‌آموزان شود. با توجه به نتایج پژوهش‌های پیش‌گفته در رابطه با اهمیت اشتیاق تحصیلی در موفقیت تحصیلی و همین‌طور اثرگذاری همه‌جانبه عضویت دانش‌آموزان در هدف‌گذاری و اشتیاق تحصیلی این پژوهش در نظر دارد تأثیر عضویت دانش‌آموزان متوسطه در شبکه‌های مجازی را بر میزان اشتیاق تحصیلی آنها بررسی کند.

۱. روش

تحقیق حاضر به لحاظ ماهیت از نوع تحقیقات توصیفی و از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم مدارس شهرستان شهریار می‌باشد. برای نمونه‌گیری در گام اول به صورت خوشه‌ای از مناطق مختلف شهرستان شهریار ۱۲ مدرسه انتخاب شد و از هر مدرسه چند کلاس با توجه به جمعیت به صورت تصادفی انتخاب شدند و با توجه به غیر حضوری بودن آموزش در زمان اجرای پژوهش سوالات به صورت گوگل فرم در اختیار ۳۲۰ نفر از دانش‌آموزان حاضر در کلاس‌های مجازی قرار گرفت. که به ۳۰۰ پرسشنامه پاسخ داده شد.

۲. ابزار اندازه‌گیری:

مقیاس (کمی و کیفی) بررسی اثرات عضویت در شبکه‌های اجتماعی: این پرسشنامه دارای ۳۷ عبارت بوده که شامل سه زیرمقیاس بعد فردی، بعد اجتماعی و بعد فرهنگی-اخلاقی است. بعد فردی (سوال ۱ تا ۱۵) عبارت را به خود اختصاص داده است که به بررسی انگیزه‌های شخصی فرد برای عضویت در شبکه‌های مجازی و تاثیراتی که عضویت در شبکه‌های اجتماعی بر افکار، نگرش‌ها و رفتارهای فرد می‌گذارد می‌پردازد. بعد اجتماعی (سوال ۱۶ تا ۲۸): شامل ۱۳ عبارت است. در این بعد باور فرد در مورد محاسن و معایب

عضویت در شبکه های مجازی و تاثیراتی که عضویت در شبکه های اجتماعی بر افکار، نگرش ها و رفتارهای بین فردی و اجتماعی می گذارد پرداخته می شود. بعد فرهنگی-اخلاقی (سوال ۲۹ تا ۳۷): ۹ عبارت را به خود اختصاص داده است که به بررسی نگرش فرد نسبت به آداب و رسوم جامعه و اخلاق دینی فرد برای عضویت در شبکه های مجازی و تاثیراتی که عضویت در شبکه های اجتماعی بر افکار، نگرش ها و رفتارهای فرهنگی-اخلاقی می گذارد می پردازد.

پرسشنامه اشتیاق تحصیلی: برای سنجش اشتیاق تحصیلی از پرسشنامه اشتیاق تحصیلی شافلی و همکاران (۲۰۰۱) استفاده شد که شامل ۱۷ گویه است. گویه های این پرسشنامه از هرگز (۱) تا همیشه (۵) درجه بندی می شود. شافلی و همکاران (۲۰۰۱) پایایی پرسشنامه اشتیاق تحصیلی را ۰/۷۳ به دست آورده اند. پیریایی و نعیمی (۱۳۹۱) نیز در پژوهش خود پایایی پرسشنامه مذکور را ۰/۸۹ گزارش کرده اند و با روش تحلیل عامل تاییدی محاسبه شده، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI) و شاخص جذر میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA) به ترتیب ۰/۹۹ و ۰/۰۶ به دست آوردند که در حد قابل قبول قرار دارد. میزان پایایی در پژوهش حاضر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۱ محاسبه گردید.

۲.۲. روش های آماری: برای تجزیه و تحلیل داده ها از دو آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در آمار توصیفی از شاخص هایی همچون جداول توزیع فراوانی، انحراف معیار، واریانس و در آمار استنباطی از آزمون متناسب با داده ها ضریب همبستگی و رگرسیون استفاده شد. داده های به دست آمده با استفاده از نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شد.

۲. یافته های پژوهش

جدول ۱: ویژگی های جمعیت شناختی نمونه پژوهش

شاخص	فراوانی	درصد
جنسیت	دختر	۱۴۱
	پسر	۱۵۹
سن	۱۵ سال	۶۰
	۱۶ سال	۹۳
	۱۷ سال	۸۹
	۱۸ سال	۵۸

چنانچه در جدول بالا مشاهده می کنید تعداد ۱۴۱ نفر از افراد شرکت کننده در پژوهش دختر هستند که این تعداد ۴۷ درصد کل افراد شرکت کننده در پژوهش را به خود اختصاص داده اند و تعداد ۱۵۹ نفر از افراد شرکت کننده در پژوهش پسر هستند که از این تعداد ۵۳ درصد افراد شرکت کننده در پژوهش را به خود اختصاص داده اند. ۶۰ نفر از افراد شرکت کننده در پژوهش ۱۵ سال سن دارند که این تعداد ۲۰ درصد کل افراد شرکت کننده در پژوهش را به خود اختصاص داده اند، ۹۳ نفر از افراد شرکت کننده در پژوهش ۱۶ سال سن دارند که این تعداد ۳۱ درصد کل افراد شرکت کننده در پژوهش را به خود اختصاص داده اند، ۸۹ نفر از افراد شرکت کننده در پژوهش ۱۷ سال سن دارند که این تعداد ۲۹/۷ درصد کل افراد شرکت کننده در پژوهش را به خود اختصاص داده اند و ۵۸ نفر از افراد شرکت کننده در پژوهش ۱۸ سال سن دارند که این تعداد ۱۹/۳ درصد کل افراد شرکت کننده در پژوهش را به خود اختصاص داده اند.

جدول ۲: ویژگی های توصیفی متغیرهای پژوهش با مولفه های آن

تعداد	میانگین	انحراف معیار	واریانس	min	max
-------	---------	--------------	---------	-----	-----

۷۱	۱۶	۹۱/۹	۹/۵۹	۳۹/۶	۳۰۰	بعد فردی
۵۳	۲۱	۳۵/۷	۵/۹۸	۳۶/۶	۳۰۰	بعد اجتماعی
۴۵	۱۰	۴۰/۲	۶/۳۴	۲۹/۴	۳۰۰	بعد فرهنگی و اخلاقی
۱۴۸	۶۳	۲۴۵/۲	۱۵/۶	۱۰۵/۶	۳۰۰	شبکه های اجتماعی
۳۰	۶	۳۶/۰۸	۶/۰۰۶	۱۸/۶۹	۳۰۰	بعد نیرومندی
۲۵	۵	۲۹/۶	۵/۴۴	۱۸/۱۸	۳۰۰	بعد وقف خود
۳۰	۶	۳۴/۴	۵/۸۷	۱۶/۶	۳۰۰	بعد جذب
۸۵	۱۷	۲۵۷/۷	۱۶/۰۵	۵۳/۵	۳۰۰	اشتتایق تحصیلی

چنانچه در جدول مشاهده میکنید میانگین، انحراف معیار و واریانس بعد فردی به ترتیب برابر ۳۹/۶، ۹/۵۹ و ۹۱/۹ است. میانگین، انحراف معیار و واریانس بعد اجتماعی به ترتیب برابر ۳۶/۶، ۵/۹۸ و ۳۵/۷ است. میانگین، انحراف معیار و واریانس بعد فرهنگی و اخلاقی به ترتیب برابر ۲۹/۴، ۶/۳۴ و ۴۰/۲ است. میانگین، انحراف معیار و واریانس تاثیر شبکه های مجازی به ترتیب برابر ۱۰۵/۶، ۱۵/۶ و ۲۴۵/۲ است. میانگین، انحراف معیار و واریانس بعد نیرومندی به ترتیب برابر ۱۸/۶۹، ۵/۴۴ و ۲۹/۶ است. میانگین، انحراف معیار و واریانس بعد وقف خود به ترتیب برابر ۱۸/۱۸، ۵/۴۴ و ۲۹/۶ است. میانگین، انحراف معیار و واریانس بعد جذب به ترتیب برابر ۱۶/۶، ۵/۸۷ و ۳۴/۴ است. میانگین، انحراف معیار و واریانس اشتتایق تحصیلی به ترتیب برابر ۱۶/۰۵، ۵۳/۵ و ۲۵۷/۷ است.

جدول ۳: بررسی توزیع داده های پژوهش

چولگی	کشیدگی	نتیجه
۰/۰۷	-۰/۲۳	نرمال
-۰/۱۱	-۰/۱۲	نرمال
-۰/۲۲	-۰/۲۶	نرمال
-۰/۰۴	-۰/۳۸	نرمال
-۰/۰۸	-۰/۷۰	نرمال
-۰/۵۵	-۰/۶۰	نرمال
۰/۲۰	-۰/۵۱	نرمال
-۰/۱۵	-۰/۶۹	نرمال

چنانچه در جدول بالا مشاهده می کنید تمامی مولفه های پژوهش دارای توزیع نرمال هستند لذا جهت بررسی فرضیه های پژوهش از آزمون های پارامتریک استفاده می شود.

جدول ۴: بررسی همبستگی بین متغیرهای پژوهش

اشتیاق تحصیلی	جذب	وقف خود	نیرومندی	شبکه های اجتماعی	فرهنگی	اجتماعی	فردی
							۱
						۱	۰/۴۶**
					۱	۰/۲۶**	۰/۰۵
				۱	۰/۵۴**	۰/۷۷**	۰/۸۰**
			۱	-۰/۱۵**	۰/۱۸**	-۰/۰۴	-۰/۳۴**
		۱	۰/۸۰**	-۰/۱۱*	۰/۱۹**	-۰/۰۲	-۰/۳۰**
	۱	۰/۷۶**	۰/۷۸**	۰/۱۴*	۰/۱۷**	۰/۰۶	-۰/۳۰**
۱	۰/۹۲**	۰/۹۲**	۰/۹۳**	-۰/۱۴**	۰/۲۰**	-۰/۳۴**	-۰/۳۴**

چنانچه در جدول بالا مشاهده میکنید بین تاثیر عضویت در شبکه های مجازی با اشتیاق تحصیلی در سطح ۰/۰۱ با مقدار همبستگی ۰/۱۴- (r=۰/۱۴) رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بین تاثیر بعد فردی عضویت در شبکه های اجتماعی با بعد نیرومندی اشتیاق تحصیلی در سطح ۰/۰۱ با مقدار همبستگی ۰/۳۴- (r=-۰/۳۴) رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بین بعد فردی شبکه های اجتماعی با بعد وقف خود اشتیاق تحصیلی در سطح ۰/۰۱ با مقدار همبستگی ۰/۳۰- (r=-۰/۳۰) رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بین بعد فردی عضویت در شبکه های اجتماعی با بعد جذب اشتیاق تحصیلی در سطح ۰/۰۱ با مقدار همبستگی ۰/۳۰- (r=-۰/۳۰) رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بین بعد اجتماعی عضویت در شبکه های اجتماعی با بعد وقف خود اشتیاق تحصیلی در سطح ۰/۰۱ با مقدار همبستگی ۰/۰۴- (r=-۰/۰۴) هیچگونه رابطه معنی داری وجود ندارد. بین بعد اجتماعی عضویت در شبکه های اجتماعی با بعد وقف خود اشتیاق تحصیلی در سطح ۰/۰۵ با مقدار همبستگی ۰/۰۲- (r=-۰/۰۲) هیچگونه رابطه معنی داری وجود ندارد. بین بعد اجتماعی عضویت در شبکه های اجتماعی با بعد جذب اشتیاق تحصیلی در سطح ۰/۰۵ با مقدار همبستگی ۰/۰۶- (r=-۰/۰۶) هیچگونه رابطه معنی داری وجود ندارد. بین بعد فرهنگی و اخلاقی شبکه های اجتماعی با بعد نیرومندی اشتیاق تحصیلی در سطح ۰/۰۱ با مقدار همبستگی ۰/۱۸- (r=-۰/۱۸) رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بین بعد فرهنگی و اخلاقی عضویت در شبکه های اجتماعی با بعد وقف خود اشتیاق تحصیلی در سطح ۰/۰۱ با مقدار همبستگی ۰/۱۹- (r=-۰/۱۹) رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بین بعد فرهنگی و اخلاقی عضویت در شبکه های اجتماعی با بعد جذب اشتیاق تحصیلی در سطح ۰/۰۱ با مقدار همبستگی ۰/۱۷- (r=-۰/۱۷) رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

جدول ۵: ضریب همبستگی و ضریب تعیین رگرسیون

خطای معیار میانگین	ضریب تعدیل شده	ضریب تعیین
۱۵/۸	۰/۰۲	۰/۱۶

شبکه های اجتماعی و اشتیاق تحصیلی

به منظور بررسی تاثیر شبکه های اجتماعی بر اشتیاق تحصیلی از تحلیل رگرسیون خطی استفاده شده است. با توجه به آزمون رگرسیون فرضیه، ضریب تعیین برابر با ۰/۱۶ است یعنی متغیرهای مستقل (شبکه های اجتماعی) ۰/۱۶ تغییرات ایجاد شده در متغیر وابسته (اشتیاق تحصیلی) را پیش بینی می کند.

جدول ۶: تحلیل واریانس رگرسیون (ANOVA)

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	توزیع فشر	سطح معناداری
رگرسیون	۲۰۶۳/۳۳۴	۱	۲۰۶۳/۳۳۴	۸/۱۹	۰/۰۰

باقی مانده	۷۴۹۸۹/۳۹۶	۲۹۸	۲۵۱/۶۴۲
کل	۷۷۰۵۲/۷۳۰	۲۹۹	

بر طبق جدول (۶) تحلیل رگرسیون نشان می‌دهد که شبکه های اجتماعی بر اشتیاق تحصیلی تأثیر دارد.

جدول ۷: تحلیل رگرسیون

مدل رگرسیون	ضریب استاندارد شده	ضریب استاندارد	t	Sig
	خطای معیار B			
مقدار ثابت	۷۱/۲۵	۶/۲۵	۱۱/۳۸	۰/۰۰
شبکه های اجتماعی	-۰/۱۶	۰/۰۵	-۲/۸۶	۰/۰۰

بنابراین می‌توان نتیجه گرفت شبکه های اجتماعی قادر به پیش بینی اشتیاق تحصیلی است.

۳. بحث و نتیجه گیری

یافته های بدست آمده در این پژوهش نشان داد که شبکه های اجتماعی با اشتیاق تحصیلی و ابعاد آن رابطه منفی و معنی داری وجود دارد. افزایش استفاده از شبکه های اجتماعی سبب کاهش اشتیاق تحصیلی می شود.

نتایج این پژوهش با یافته های گرین، آزدو، (۲۰۰۷)؛ ردیگر (۲۰۰۹)؛ یانگ، تانگ (۲۰۰۷)؛ کولک، پساندرز (۲۰۰۸)؛ پاسک، موری، هارگیتای (۲۰۰۹)؛ اوپرایان (۲۰۰۹) همسو می باشد. اینترنت شکل نوینی از ارتباطات را رواج می دهد در چینی فرایندی است که کاربران قدرت انتخاب می یابند و قادرند نوع پیام هایی را که مایل اند دریافت کنند، انتخاب کرده و با سایر کاربران به کنش بپردازند. به این ترتیب تعاملی بودن از مهم ترین ویژگی ارتباطات نوین قلمداد می شود که در آن دسترسی کاربران در هر چارچوب زمانی و مکانی امری شدنی است، به طوری که کاربران ارتباطات را در مقیاس محدودتر، کوچک تر و شخصی تر نسبت به ارتباطات سنتی تجربه می کنند. چنین ویژگی فرصت ارتباطات چند سویه و بازخورد سریع را یک بار دیگر برای کاربران فراهم می کند.

نتایج بدست آمده در این پژوهش همچنین نشان داد که بین بعد فردی شبکه های اجتماعی با اشتیاق تحصیلی و مولفه های آن رابطه منفی و معنی داری دارد. نتایج این پژوهش با یافته های الیسون و همکاران (۲۰۰۷)؛ کریستوفرو همکاران (۲۰۰۹)؛ تو و همکاران (۲۰۰۸)؛ علی آبادی و همکاران (۱۳۹۶)؛ هارپر، هیبرگر (۲۰۰۸)؛ رابرت، میلر (۲۰۰۹)؛ مازر و همکاران (۲۰۰۹)؛ جیسون (۲۰۱۱)؛ غریب نژاد (۲۰۱۵) ناهمسو می باشد.

نتیجه مطالعه با مطالعات گرین و آزدو که به ویژگی نامناسب برخی از یادگیرندگان و یافته ردیگرز به مسئله امنیت و حفظ حریم خصوصی و یافته های یانگ و تانگ در اعتیاد به اینترنت اشاره کرد که نشان دادند. فراگیری که از شبکه های مجازی استفاده می کنند ساعات کمتری را به مطالعه اختصاص می دهند و اشتیاق تحصیلی پایین تری و همچنین عملکرد تحصیلی پایین تری دارند همسو می باشد.

با توجه به پایین آمدن سن استفاده از شبکه های مجازی و همینطور عضویت روز افزون دانش آموزان در شبکه های مجازی پیشنهاد می شود با تشکیل کانال ها و گروه های همسو با فعالیت های آموزشی و درگیر کردن دانش آموزان در فضای مجازی با مباحث آموزشی از این فضا به عنوان فرصت و ابزاری در جهت افزایش اشتیاق دانش اندوزی و همینطور هدفمند کردن عضویت دانش آموزان در فضای مجازی استفاده گردد.

منابع

- [1] Fredricks JA, Blumenfeld PC, Paris AH. (۲۰۰۴). *School engagement: Potential of the concept, state of the evidence*. Rev Educ Res.;74(1):59-109.
- [2] Green, J., Gregory, A. D., Liem, A. J., Martin, S., Colmar, H. Marsh, W., & McInerney, D. (2012). Academic motivation, self-concept, engagement, and performance in high school: Key processes from a longitudinal perspective. *Journal of adolescence* 35, no. 5: 1111-1122.
- [3] عزیززی، بهنام. اوجی نژاد، احمد رضا (۱۳۹۷). نقش واسطه‌گری اشتیاق تحصیلی در رابطه بین جهت‌گیری هدف و خودکارآمدی تحصیلی. فصلنامه علمی-پژوهشی ره‌یافتی نو در مدیریت آموزشی. سال دهم. شماره ۳.
- [4] Chapman E. (2003). Alternative approaches to assessing student engagement rates. *Pract Assess Res Eval*;8(13):1-10.
- [5] Abbasi, Muslim, Pirani, Zabih. (2015). The role of seduction and self-regulating motivation in predicting students' academic eagerness. *Journal of Education in Medical Sciences*, No. 15, pp. 160-169.
- [6] Salmela-Aro, K. (2015). School Burnout and Engagement: Lessons from a Longitudinal Study in Finland. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 2nd edition, Volume 21.
- [7] Salmela-Aro, K., Tolvanen, A., & Nurmi, J- E. (2009). Achievement strategies during university studies predict early career burnout and engagement. *Journal of Vocational Behavior*, 75, 162-172.
- [8] Upadyaya, K., & Salmela-Aro, K. (2013). Development of studies engagement in association with academic success and well-being in varying social contexts: a review of empirical research. *European Psychologist*, 18 (2), 136-147.
- [9] Salmela-Aro, K., & Upadaya, K. (2012). The schoolwork engagement inventory: energy, dedication, and absorption (EDA). *European Journal of Psychological Assessment*, 28. 60-67.
- [10] قدم پور، عزت‌الله. قاسمی پیربلوطی، محمد. حسنونند، باقر. خلیلی گشگیگتنی، زهرا. (۱۳۹۶). ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان. فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی. دانشگاه علامه طباطبائی. ۱۸۴:۲۹-۱۶۷.
- [11] Appleton, J. J., Christenson, S. L., & Furlong, M. J. (2008). Student engagement with school: critical conceptual and methodological issues of the construct. *Psychology in the Schools*, 45, 369-386.
- [12] Li, Y., & Lerner, R. M. (2011). Trajectories of school engagement during adolescence: implications for grades, depression, delinquency, and substance use. *Developmental Psychology*, 47, 233-247. <http://dx.doi.org/10.1037/a0013153>.
- [13] Wang, M. T., & Holcombe, R. (2010). Adolescents' perceptions of classroom environment, school engagement, and academic achievement. *American Educational Research Journal*, 47(3), 633-662.
- [14] Ouweneel, E., Le Blanc, P. M. & Schaufeli, W. B. (2011). Flourishing students: A longitudinal study on positive emotions, personal resources, and study engagement. *The Journal of Positive Psychology*, 6 (2), 142-153.
- [15] Hasanzadeh R, Bidokhti A, Rezaie A, Rahaie F. (2012). The relationship between internet addiction and personality traits and academic achievement of students. *ICTEDU*; 3(1): 95-107. [Persian].
- [16] Khany, R. Maryam Monfared (201۲) Using Social Networks In Language Learning In Iran. *International Journal of Language Learning and Applied Linguistics World*, vol 4(2)
- [17] Morris, Meredith Ringel; Teevan, Jaime; Panovich, Katrina. (2010) *What do people ask their social networks, and why? A survey study of status message Q & A behaviour*. CHI 2010, April 10-15, 2010, Atlanta, Georgia, USA.
- [18] Akbiyik C. (۲۰۱۳). Effects of Social Networks on Social Life of Undergraduate Students. *Middle East Afric J Educ Res*;2(6):166-93.
- [19] Eslami M, editor (۲۰۱۲) [The study of social networks and their effect on different dimensions of life]. The first national conference on cyberspace and new social damage,; Tehran: Ministry of Cooperatives, Labor and Social Welfare.
- [20] مرادی، مریم (۱۳۹۰). بررسی میزان مشارکت دانشجویان در تولید محتوای رسانه‌های اجتماعی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- [21] Ellison, N. B., Steinfield, C., & Lampe, C. (2007). The benefits of Facebook "friends": Social capital and college students' use of online social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(4), 1143-1168.

- [22]Christofides, E., Muise, A., & Desmarais, S. (2009). Information disclosure and control on Facebook: Are they two sides of the same coin or two different processes? *CyberPsychology & Behavior*, 12(3), 341-345.
- [23]Russo, A., J. Watkins, & S. Groundwater-Smith.(2009). The impact of socialmedia on informal learning in museums. *Educational Media International*46, no. 2: 153_66.
- [24]Tu, C., M. Blocher. & J. Ntoruru.(2008). Integrate Web 2.0 technology tofacilitate online professional community: EMI special editing experiences. *Educational Media International*.45, no. 4: 335_41.
- [25] Redecker.C, AlaMutka.K. Punie.Y;(2009). *Learning 2.0 – the use of socialcomputing to enhance lifelong learning; European Commission, Joint ResearchCentre,Institute for Prospective Technological Studies (IPTS), Seville, Spain.*
- [26] Greene, J.A., & Azevedo, R.(2007). Adolescents’ use of self-regulatory processes and their relation to qualitative mental model shifts while using hypermedia. *Journal of Educational Computing Research*, 36 (2), 125– 148.
- [27]Yang, S.C. & Tung, C.J.(2007). Comparison of Internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computers in Human Behavior*, 23 (1), 79– 96.
- [29]علی آبادی، خدیجه، رجبیان ده زیره، مریم، درتاج، فریبا(۱۳۹۶)، بررسی رابطه میزان استفاده از شبکه های مجازی و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی در دانش آموزان. دو ماهنامه علمی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی. دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله.
- [30] Heiberger G, Harper R.(2008) Have you Facebooked Astin lately? Using technology to increase student involvement. *New Direct Stud Service*. 2008;2008(124):19-35. doi: 10.1002/ss.293
- [31] Robert Oran Miller, (2009). was an American bishop of the Episcopal Diocese of Alabama from. 1988 to 1998.
- [32] Mazer JP, Murphy RE, Simonds CJ.(۲۰۰۹) The effects ofteacher self-disclosure via Facebook on teacher credibility. *Learning, Media and Technology*; 34: 175-183.
- [33] Johnson KA.(۲۰۱۱) The effect of Twitter posts on students' perceptions of instructor credibility learning. *Media and Technology*; 36: 21-38.
- [34] Kolek, EA.; Saunders, D. (2008). Online disclosure: An empirical examination of undergraduate Facebook profiles. *NASPA Journal*, 45(1), 1-25.
- [35] Pasek, J.; More, E.; Hargittai E. (2009). Facebookand academic performance: Reconciling a media sensation with Data. *First Monday*. 14(5).
- [36]O'Brien, SJ. (2011). Facebook and other Internet use and the academic performance of college students. [Dissertation]. Temple University; Available from: <http://udini.proquest.com/-view/ facebook-and-other-internet>.
- [37]Gharibnejad A.(۲۰۱۵) Modeling the influence of teachers on students' self-conscious use of social networking for learning English. A dissertation, University of Islamic Azad University of Shahrood;